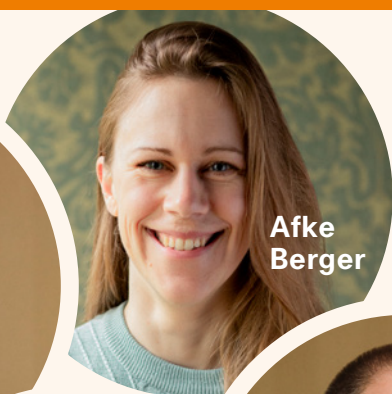

Floris Kunert

Afke
Berger

Anne van Mourik

Jeroen
Kemperman

Nieuwe reeks

PROMOVENDI OP HET PODIUM

Het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies en Verzetsmuseum Amsterdam presenteren *Promovendi op het podium*, een nieuwe reeks bijeenkomsten die recent WO2-onderzoek onder de aandacht brengt en verrassende historische inzichten geeft van de nieuwste lichting NIOD-historici. Tickets en voordelige passepartouts voor de volledige reeks zijn vanaf nu verkrijgbaar.

Promovendi op het Podium volgt de reeks *Helden & Schurken* op. Deze jaarlijkse serie van vijf bijeenkomsten was tot en met 2019 zeer succesvol, maar werd gestaakt vanwege de corona-sluitingen en de herinrichting van het museum. Het museum kreeg regelmatig vragen van vaste bezoekers: wanneer start de serie weer? Begin volgend jaar is het zover! De serie krijgt een vernieuwde invulling. Elke derde donderdag van de maand van januari tot en met april staat aan het einde van de middag het onderzoek van een promovendus centraal. Na een presentatie over hun onderzoek, gaan de promovendi in gesprek met twee deskundigen onder leiding van NIOD-directeur Martijn Eickhoff of Hoofd Onderzoek Hinke Piersma. Natuurlijk is er ook weer alle gelegenheid voor het publiek om vragen te stellen, en is er een gezellige borrel achteraf.

Op donderdag 18 januari bijt **Floris Kunert** het spits af met een lezing over **restitutie van 'roofkunst'**. Tijdens de bezetting raakten

veel Joden in Nederland hun kunstbezit kwijt. De restitutie verliep moeizaam. De bijeenkomst laat de complexiteit van de kwestie zien, en maakt duidelijk waarom het debat over de teruggave van 'roofkunst' nog steeds actueel is. Op 15 februari volgt **Anne van Mourik**. Haar proefschrift heet: **'Het spook van de honger': Hoe antisemitisme de Duitse klas inkwam (1933-1945)**. In nazi-Duitsland werden Joden in schoolboeken afgeschilderd als 'nutteloze eters'; antisemitisme raakte verweven met schaarste en honger. Deze giftige combinatie speelde een cruciale rol in de rechtvaardiging van de Holocaust, vooral onder jongeren.

Op 21 maart belicht **Jeroen Kemperman de zoektocht van Amsterdamse gemeenteambtenaren naar de 'juiste houding'**. Na de bevrijding moesten vele Amsterdamse gemeenteambtenaren zich verantwoorden voor een zuiveringscommissie, soms naar aanleiding van klachten die door hun ondergeschikten waren ingediend. Voor de

beoordeling moest vaak een lastige afweging worden gemaakt tussen 'goede' dingen en een houding die als al té ambtelijk en volgbaar of zelfs als nalatig kon worden beschouwd. Hekkensluis op 18 april is **Afke Berger**, die ingaat op de **staatkundige idealen van Nederlandse nationaalsocialistische intellectuelen**. Sommige Nederlandse intellectuelen zagen in de Duitse inval kansen voor een nieuw Nederland. Afke Berger belicht de opkomst van nationaalsocialistische intellectuelen, met focus op Johan Herman Carp, jurist, Spinozakenner en later onder meer hoofd van de NSB-afdeling Bestuurszaken. Berger belicht wat de aantrekkingskracht was van het nationaalsocialisme voor deze intellectuelen, en de impact van hun steun op de ontwikkeling van de nationaalsocialistische ideologie in Nederland.

Alle lezingen vinden plaats in het Verzetsmuseum en starten om 15.30 uur (inloop 15.00 uur). Tickets voor *Promovendi op het Podium* zijn verkrijgbaar op de website van het Verzetsmuseum.

Laatste kans voor een bezoek aan de tentoonstelling Cas Oorthuys, verzetsfotograaf

WINNAARS CAS OORTHUYS-FOTOWEDSTRIJD SCHITTEREN IN HET VERZETSMUSEUM

De fotowedstrijd, georganiseerd door het Verzetsmuseum en dagblad *Het Parool* ter gelegenheid van de tentoonstelling *Cas Oorthuys, verzetsfotograaf*, heeft ruim 120 gepassioneerde fotografen geïnspireerd om hun eigen visie te delen op de thema's 'Verzet' en 'Medemenselijkheid', die Oorthuys zo nauw aan het hart lagen. Hun inzendingen zijn te zien op de website van het Verzetsmuseum. De foto's van de winnaars zijn opgenomen in de tentoonstelling.

Drie winnaars

De jury, bestaande uit Liesbeth van der Horst (Verzetsmuseum), Eva de Vos (Het Parool) en Cas Oorthuys' zoon, Frank Oorthuys, koos uit de inzendingen de volgende drie winnaars (in willekeurige volgorde):

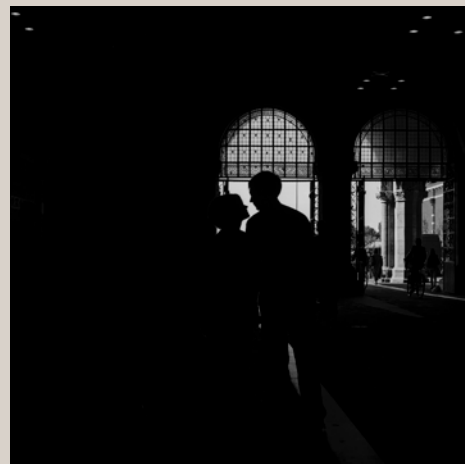
Isis Koelman van Doornik: Westermarkt

De jury: "Een mooie menselijke foto. Cas zou hier met een glimlach op zijn gezicht naar gekeken hebben. De foto had zo in het fotoboek *Mensen-People* kunnen staan, gemaakt door Cas in 1969!"

Simon van Leijen: Bed, Bad, Brood

De jury: "Een sterk beeld en erg actueel. Grafisch ook heel mooi. In heel veel fotoseries van Cas zie je dat hij ook close-ups maakt van handen, of dat de handen nadrukkelijk in beeld zijn bij een portret. Hij vond dat handen veel over mensen vertellen."

Hans Meijer: Liefde in beeld

De jury: "Prachtige grafische foto. Heel erg het soort dat Cas ook graag maakte en mooi vond. Superscherp en mooi belicht. Mooi hoe het paar elkaar aankijkt."

Bewonder deze winnende foto's op vol formaat in de tentoonstelling *Cas Oorthuys, verzetsfotograaf* die nog t/m 14 januari 2024 te zien is.

DE VERZETSTRAM GAAT IN 2024 WEER RIJDEN!

Op vijf zondagen in 2024 neemt de Verzetstram bezoekers weer mee op een boeiende reis langs de belangrijkste plekken uit de geschiedenis van de bezetting, de Jodenvervolgung en het verzet in Amsterdam Centrum en Oost. De rit van een uur biedt

een unieke kans om deze cruciale periode op een bijzondere manier te verkennen.

Voor het eerst bieden we naast Nederlandstalige ook Engelstalige ritten. Tickets voor de Verzetstram zijn schaars. Lezers van deze nieuwsbrief krijgen als eerste de kans om deze tickets te bemachtigen. Bekijk alle beschikbare data en reserveer nu al jouw tickets op onze website. Vrienden van het Verzetsmuseum en Museumkaarten Stadspashouders profiteren van een speciale korting.

KERST IN HET KAMP

Met Kerstmis voor de deur tonen we graag deze houtsnede van J.W. den Hartog uit onze collectie. Den Hartog, tekenleraar in het toenmalige Batavia (Jakarta), vervaardigde deze houtsnede in kamp Tjikuda Peteuh, gelegen in een voormalige KNIL-kazerne in Bandoeng. Het werd op 25 december 1944 gedrukt met zelfgemaakte inkt op zelfgeschept papier en beeldt de kerstgedachte uit binnen de omheining van een met prikkeldraad afgezet kamp.

Nieuw in onze collectie

DE FEESTROK IN KLEUR

Drie recent geschonken dia's geven een zeldzaam beeld in kleur van enkele vrouwen gekleed in een feestrok. De feestrok was een initiatief van verzetsvrouw Mies Boissevain-Van Lennep, die bij de bevrijding vrouwen opriep hun oorlogservaringen te verwerken in een zelfgemaakte rok. Honderden vrouwen gaven hier gehoor aan en maakten met kleine lapjes stof bonte creaties. De dia's zijn onlangs geschonken door Niels Halbertsma – een neef van Boissevain-Van Lennep – die ze ruim zeventig jaar geleden heeft gemaakt in de Verenigde Staten. Zijn tante verbleef daar begin 1949 voor een lezingentournee. Halbertsma bewonderde haar. 'Ze had in de oorlog twee van haar kinderen en haar man verloren. Zelf had ze ternauwernood kamp Ravensbrück overleefd. Maar al die tegenslag heeft haar er niet onder gekregen. Ze was een energiek en ondernemend mens.'

De dia's zijn inmiddels gedigitaliseerd en kunnen worden bekeken via de digitale catalogus van het museum.

MUSEUM-ACTIVITEITEN

- **Woensdag 27 december & dinsdag 2 januari/Kerstvakantie: Hannie en haar koffer.** Nellie, de moeder van Hannie, is 13 in de oorlog. In de kerstvakantie vertelt Hannie met een koffer vol spullen haar (moeders) verhaal in Verzetmuseum Junior en gaat ze met de jonge bezoekers in gesprek. Kinderen (adviesleeftijd vanaf 9 jaar) en volwassenen zijn allemaal welkom. Het duurt ongeveer een half uur en tijdens het gesprek mag iedereen vragen stellen! Hoe was de oorlog voor Hannies moeder? Hoe merkten kinderen dat het oorlog was en zaten zij ook in het verzet? Aanvang 13:00 uur. Gratis voor bezoekers van het museum.
- **Donderdag 28 december: Cas Oorthuys en Nico de Haas.** Lezing door Cas Oorthuys-biograaf Sybrand Hekking over het bijzondere verloop van de vriendschap tussen Cas Oorthuys en Nico de Haas. Fotograaf Cas Oorthuys en ontwerper Nico de Haas vinden elkaar in hun communistische sympathieën, totdat De Haas zich in 1936 plotseling aansluit bij de NSB, in 1941 ongevraagd foto's van Oorthuys opneemt in het nazi-tijdschrift *Hamer* én hoogstwaarschijnlijk zorgt voor de vrijlating van Oorthuys uit Kamp Amersfoort in 1944. Aanvang 14.00 uur. Toegang inclusief

museumbezoek: € 14 of gratis voor Vrienden Verzetmuseum en houders van Museumkaart en Stadspas.

- **Donderdag 18 januari | 15 februari | 21 maart | 18 april 2024: Promovendi op het podium.** Nieuwe lezingenreeks i.s.m. het NIOD, die licht werpt op recent WO2-onderzoek. Lees meer over deze reeks elders in deze nieuwsbrief.
- **24 januari t/m 25 februari 2024: Resistance through their eyes.** Kleine tentoonstelling met workshopruimte in het kader van een internationaal educatief jongerenproject, waarin het Verzetmuseum samenwerkt met Liberation Route Europe en musea uit Duitsland, Polen en Italië. Verzet van vooral jonge mensen uit de vier landen wordt in persoonlijke verhalen belicht. Voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs is er een speciaal educatief programma bij de tentoonstelling. Wat zijn verschillen en overeenkomsten in de vier landen? Welke elementen in de verhalen zijn voor leerlingen inspiratiebron voor de waardering voor rechtstaat en democratie?

Marcel Köhler

PORTRET VAN EEN VRIEND VAN HET MUSEUM

Marcel Köhler (35) is sinds begin 2022 Vriend van het Verzetsmuseum, maar komt er al veel langer. In 2017 stond hij zelfs op het punt om museumdocent te worden. Als historicus met een Holocaust and Genocide studies-diploma leek het hem erg boeiend en dankbaar werk om te helpen in het museum. Door een onverwachte verhuizing ging dit helaas niet door. Marcel is de bedenker van het bordspel *Nederlands Verzet: Oranje Zal Overwinnen!*, dat onlangs op de markt kwam en indrukwekkende beoordelingen kreeg van spellenliefhebbers.

Wat is jouw persoonlijke band met de oorlog?

In 2017 overleed mijn oma Cornelia Glasbergen-Keukenmeester. Ze is geboren op 16 september 1918 en grapte wel eens dat ze beide wereldoorlogen had meegemaakt. Ze sprak maar spaarzaam over de periode 1940-1945, en dat vooral in de laatste jaren van haar leven. Haar verhalen fascineerden me, vooral toen ik ontdekte dat mijn grootouders korte tijd onderduikers in huis hadden gehad, inclusief iemand met een granaat. Dit spannende verhaal over verzet maakte indruk op me. Ook hebben ze korte tijd verplicht Duitse soldaten onderdak geboden, een ander aspect van het leven in bezet Nederland. Tijdens de hongerwinter probeerden ze mensen te helpen door de helft van hun schaarse voedsel weg te geven aan hen die om hulp vroegen. Dit bewonder ik enorm. Door deze verhalen beseft ik dat het leven in bezet Nederland en het verzet tegen de Duitsers verre van zwart-wit was.

Waarom heb je een bordspel gemaakt over het verzet in Nederland?

Ik vond inspiratie in de verhalen en afbeeldingen uit het Verzetsmuseum.

De personages in het spel zijn echte mensen uit het verzet. Naast mijn oma zijn dat Anton de Korn, Filips Douma, Frits Slomp, Jacoba van Tongeren, Jo Lokerman, Joke Folmer, Anda Kerkhoven, Selma van de Perre-Velleman en Wim Blank. Bijna allemaal ooggetuigen die hun verhaal niet meer uit de eerste hand kunnen vertellen. Met dit spel wil ik hun geschiedenis levend houden.

Gebaseerd op hun echte verhalen, creëren spelers elke keer een uniek verhaal, door de keuzes die ze in het spel moeten maken. Op deze manier probeer ik bij te dragen aan het besef van wat oorlog en onderdrukking betekenen. Ik hoop dat mensen nadenken over het verleden en heden, de dilemma's waar ze voor komen te staan en de gevolgen van hun keuzes. Het spel laat zien dat het in de oorlog vaak erg moeilijk was om te bepalen wat nou het beste was, met afwegingen voor zowel jezelf als je vrienden en familie. En dat alles terwijl je samen plezier beleeft aan het spelen.

Is het spel geschikt voor alle leeftijden?

Het is een uitdagend bordspel, maar je kunt een vereenvoudigde versie spelen om mee te beginnen. Het richt zich niet op gewapend verzet, maar op overleven en geweldloos verzet in bezet Nederland. Daardoor is het ook geschikt voor kinderen om te spelen, vanaf ongeveer tien jaar.

De Nederlands- en Engelstalige versie van het bordspel zijn onder meer te koop in de museumwinkel van het Verzetsmuseum en kost € 65. Vrienden van het Verzetsmuseum ontvangen € 5 korting.

**WORD
VRIEND!**

Voor € 30 per jaar ben je Vriend(in) van het Verzetsmuseum. Het hele jaar heb je gratis toegang tot het museum. Daarnaast ben je te gast op onze officiële openingen en krijg je korting op lezingen en andere activiteiten. Elk jaar is er een Vriendendag met een speciaal programma.

Vriend worden? Stuur deze bon ingevuld naar Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum, Antwoordnummer 9254, 1000 WZ in Amsterdam. Een postzegel is niet nodig.

Door ondertekening van deze bon geef je toestemming aan Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam, gevestigd te Amsterdam, met adres: Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam, Incassant-id: NL21ZZZ412039530000, om doorlopend incasso-opdrachten te sturen naar je bank om een bedrag voor de jaarlijkse vriendenbijdrage te kunnen incasseren, en je bank doorlopend een bedrag van je rekening af te laten schrijven overeenkomstig de opdracht van Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam. Ook geef je toestemming om via het opgegeven e-mailadres op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten.

Ik steun de Vrienden jaarlijks met:

- ☐ € 30 (1 vriendenpas)
☐ € 40 (2 vriendenpassen)
☐ ander bedrag, namelijk € _____

Naam _____

Straat en huisnummer _____

Postcode en woonplaats _____

Land _____

Telefoonnummer _____

E-mailadres _____

IBAN _____

Plaats en datum _____

Handtekening _____

**Vul de bon in en
stuur deze op.**

**Of scan de
QR-code met
een telefoon.**

